

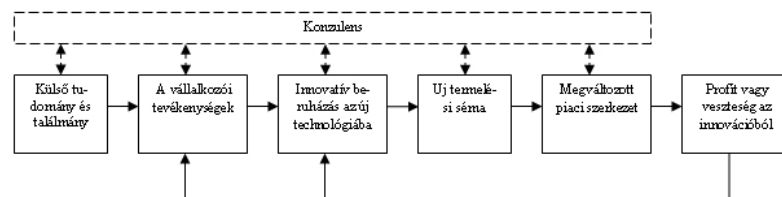

Mi a tudásintenzív üzleti szolgáltatásokat megvalósító külső tanácsadói szervezetek jelentősége?

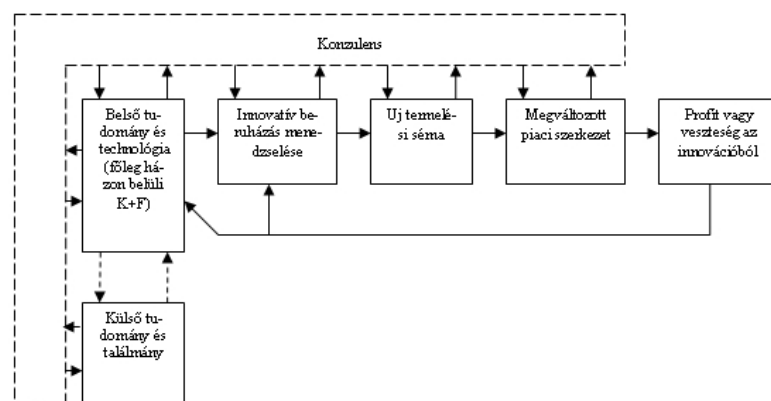
I./2.4.: Második generációs schumpeteri modellek és a tudásintenzív üzleti szolgáltatások

A második generációs schumpeteri modellek Gallouj (1994) nevéhez fűződnek, aki a korábbi modellekből kiindulva, azokat új dimenziókkal kiegészítve, alkotta meg modelljeit. A modellek a **tudásintenzív üzleti szolgáltatásokat** (KIBS – Knowledge Intensive Business Services) megvalósító külső tanácsadói szervezetek szerepének fontosságát és az innovációs folyamatra gyakorolt kapacitásnövelő hatását mutatja be. E tanácsadó szervezetek nemcsak kiegészítő források az innovációs folyamatnak és azt megvalósító vállalkozásoknak, konzorciumoknak, hanem meghatározó, „együttinnováó” (co-innovation) szerepet kaphatnak a folyamatban.

A kis- és középvállalatok vonatkozásában ez egészen az „innovációs bába” szerepéig is elmehet, ami természetesnek vehető, hiszen az erőforrások ez esetben fókuszálnak a kulcskompetenciákra, a kkv-k pedig alapvető kapacitáskorlátokkal konfrontálódnak [mint a K+F és marketing hatékonysági és szinergia-problémái, a kommunikációs képességek, menedzselési és szervezet-kialakítási gondok, az innováció védelme (Bughin and Jacques, 1994)]. A tapasztalatok szerint, bár a nagyvállalatok hatalmas összegeket fektetnek a kutatás-fejlesztésbe, a legtöbb innováció a kis- és középvállalkozásoknál születik. Ez egy fontos tényt igazol, miszerint a kkv-k innovatívak lehetnek, így ezek támogatása lényeges a gazdasági hatások vonatkozásában. Ennek megfelelően a nagyvállalatok mellett a kkv-k viszonyában is tanácsadói, tudásintenzív szolgáltató rendszer jön létre részben állami segítséggel, részben üzleti alapon – országa válogatja.

5. ábra: Második generációs schumpeteri modell Schumpeter első modelljéből származtatva [Gallouj (1994) alapján]

6. ábra: Második generációs schumpeteri modell Schumpeter második modelljéből származtatva [Gallouj (1994) alapján]

A tudásintenzív üzleti szolgáltatások keretében az innovációképességükben sajátosan korlátozott kkv-k részére legtöbbször az érték létrehozásánál meghatározó immateriális eszközöket bocsátanak rendelkezésre. Ezek a tudásintenzív szolgáltatások kooperatív termelői

Hogyan csoportosíthatók az üzleti szolgáltatások?

lehetőségekként jelennek meg egy sokelemű tanácsadói szolgáltatás keretében, ahol a tanácsadó a megrendelővel együttműködve hozza létre az innovációt. A konzulens akár minden szükséges fázisnál bábaként „kíséri” végig a terméket, így társinnovátorként vesz részt a folyamatban.

Az üzleti szolgáltatások alapvetően két csoportra bonthatók: **tudásintenzív** üzleti és **működtetési** szolgáltatásokra (Európai Bizottság, 2003a). Lényeges, hogy a tudásintenzív üzleti szolgáltatások, bár a folyamatban az adott problémához pontszerűen nyújtanak információt és tudást, ezt folyamatszempléttel és interdiszciplináris tudásra építve, specifikus szakterületeken igénybe vehető szakértői ismeretekkel, interaktív, holisztikus módon teszik. Így tudásalapú, intermedier szolgáltatásként a problémafeltárásban, elemzésben, diagnózisban, problémamegoldásban is részt vállalnak. Külső és több forrásból elérhető információ biztosításával, a módszerek, a szervezet stb. átalakításával segítik az innováció létrehozását, amelynek során kölcsönös tanulási folyamatban koprodukált képességek érvényre jutását figyelhetjük meg.

Az innovációs folyamatok komplex jellegének felismerése magával vonja a legtöbbször elhanyagolt, nem technológiai jelegű tudások figyelembevételét, így a szolgáltatások nemcsak magára a műszaki komponensre koncentrálnak, hanem annak megvalósíthatóságának külső feltételrendszerére is. A tudományos és műszaki tudás mellett más, lényegi szerepet betöltő tudásokat csatornáznak az innovációs folyamatokba, aminek során az elhanyagolt hallgatólagos vagy néma (tacit) dimenzió kiemelt szerepet kap (Európai Bizottság, 2003b).

A technológia alapú, tudásintenzív üzleti szolgáltatások mérnöki és technikai feladatokat, műszaki tanácsadást, képzéseket és K+F-tevékenységeket is magukban foglalhatnak. E szolgáltatást végző cégek fontos szerepet kaphatnak a környezeti scanning, pénzügyi, marketing, kereskedelmi, iparjogvédelmi, belső scanning (tudásbázis, szervezeti felépítés, szervezetmenedzselés) problémák megoldásában. A tanácsadók a kkv-k által igénybevett szolgáltatásokkal segítik a piaci és szabályzási környezethez való alkalmazkodást. A szolgáltatást nyújtó szervezetek köztes innovációtámogató, tudás- és innovációs kapcsolati brókernek („tudásbróker” - Reich, 1991) is tekinthetők, amelyek hálózatban mozgó interdiszciplináris közeledéssel rendelkező szakemberekre támaszkodva valósítják meg szolgáltatásaikat.

A tudásintenzív üzleti szolgáltatások kiegészítő innovációs előnyt jelentenek, segítenek mérsékelni és megosztani a kockázatot, az innovációs folyamatok katalizálásával felgyorsítják a versenyt.

A tudásintenzív üzleti szolgáltatások **kiegészítő innovációs előnyt** jelentenek, segítenek mérsékelni és megosztani a kockázatot, az innovációs folyamatok katalizálásával felgyorsítják a versenyt. E szolgáltatások a teljes európai hozzáadott érték több mint felét (2004-ben már 54%-át) teszik ki, és az ezeket megvalósító szervezetek fontossá válnak, mint az innovációt generáló aktorok (Európai Bizottság, 2004a). A hozzáadott érték növekvő mértékben származik a termékhez kötődő szolgáltatásokból, amelyekbe a termék beágyazódik. Tény viszont az is, hogy bár a szolgáltatási szektor adja az EU gazdaságának 70%-át, a tudásintenzív szolgáltatások még mindig fejletlenek (Európai Bizottság, 2010a).

A **tudásintenzív szolgáltatást nyújtó szervezetek** kiegészítő innovációs eszköztárat jelentenek a kkv-k számára (Teece, 1986); az innováció forrásai, hordozói és elősegítői (Miles, 1994; Bilderbeek, 1998). Ennek megfelelően információforrások, híd- és interfész-funkcióval rendelkeznek a megrendelő és a környezet között, a megrendelő innovációs kapacitását erősítik, fejlődési képességeit katalizálják, és mindezekben túlmenően, ko-innovátorokként vesznek részt a megrendelő innovációs folyamataiban.

Mi a tudásintenzív szolgáltatást nyújtó szervezetek jelentősége?

Milyen célokat tükröz a Europe 2020 stratégia, illetve az EU Innovation Union kezdeményezése?

A második generációs innovációpolitikák sok gazdasági szereplő tevékenységében továbbra is fontos szerepet játszanak, és bár még nem minden területen forrtak ki teljes egészében, tisztán körvonalazódnak látszik egy újabb szemlélet, az innovációpolitikák **harmadik generációja** is. Az új innovációpolitika háttérében az egyes gazdasági részpolitikák összehangolt gyakorlata áll, amelynek középpontjában az innováció támogatása található. Az innováció kérdésköre nem csak a K+F gyakorlatát érinti, hiszen a gazdaságpolitika fő feladatának tekinthető az innováció előmozdítása. Az innovációpolitika nemrég kezdte felismerni a tudásintenzív üzleti szolgáltatások kiemelt szerepét az innovációs folyamatokban és explicit módon hangsúlyozni a harmadik generációs innovációpolitikában e folyamatok támogatásának szükségességét (Európai Bizottság, 2002).

A tudásalapú gazdaság egyre fontosabbnak ítélt elemét képezi a kkv-k segítése az innovációs folyamatok sikeres megvalósulásához szükséges tudás elérhetőségének és megfelelő áramlásának biztosításával és további támogatásuk az implementáció során is. Bár az innovációs rendszerek (NIR - nemzeti innovációs rendszer, RIR - regionális innovációs rendszer) fókuszba helyezik a hídképző intézmények támogatását, amelyek intermedier résztvevőként [technológiai brókerek, technológiatranszfer központok, konzulensek, innovációs központok stb. (Den Hertog és Bilderbeek, 2000)] segítik az innovációs folyamatokat, a tudásintenzív üzleti szolgáltatásokat megvalósító szervezetek az innováció egyik legfontosabb hordozói.

A fentieket jól példázza, hogy az EU az innovációt a **Europe 2020 stratégia** (Európai Bizottság, 2010b) „szívébe” helyezte, és az egyik legnagyobb kihívásának tekinti annak stratégiai megközelítését. Közép- és hosszú távon minden szakpolitikai eszközt, intézkedést és finanszírozást úgy kell tervezni, hogy az hozzájáruljon az innovációhoz. A legmagasabb politikai szint stratégiai célokat tűz ki, rendszeresen monitorozza az előrehaladást, és elhárítja a késedelmek okait. Ennek terveit, feladatait és monitoring folyamatait foglalja magába az EU **Innovation Union** kezdeményezése, amely hangsúlyozza a kkv-k részére a kedvezőbb üzleti környezet kialakítását, a szellemi tulajdon védelmét, valamint az intermedier intézmények lényegi szerepét (Európai Bizottság, 2010a).

A leírtak alapján jól látható, hogy a külső tudás felé növekvő nyitottsággal egyre jobban felbomlik az innovációs folyamat klasszikus, közel zárt módon történő megvalósulása, amely megközelítés ma már nem versenyképes és nem tükrözi a valós folyamatokat. Fokozottan előtérbe kerül a „nyílt innováció” (open innovation, Chesbrough, 2003), amely teljes attitűdváltást, új eszközök és innovációs szervezési módszerek megjelenését [pl. technológiai platformok, közös technológiai kezdeményezések, a köz- és a magánszféra együttműködése (public-private partnership)] jelenti az innováció szervezésében.